

BRADAVICE (VERRUCAE) – SESTRINSKE INTERVENCIJE U LEČENJU

Warts (Verrucae) - Nurse interventions

Vesna Tatomirovic, vmt

Klinika za kozne i polne bolesti, VMA

SAŽETAK

Rad obuhvata definisanje bradavica, analizu uzročnika i lokalizacije, mogućnosti lečenja i tretmana, sa naglaskom na prednosti primene elektrodestrukcije tretiranog tkiva. U radu je akcenat dat na analizu metode elektrodestrukcije tkiva i specifičnosti rada medicinske sestre u navedenom tretmanu, kao i u pripremi, realizaciji i obradi tretiranih površina nakon učinjenog tretmana. Prikazani su rezultati lečenja bradavica primenom navedenog tretmana na eksperimentalnoj grupi od 15 tretiranih pacijenata. Naročito je istaknuto značajno mesto dobro edukovanih medicinskih sestara. U radu se ukazuje i na pozitivne efekte primenjene dermatohirurške metode.

Ključne reči: Dermatohirurgija, Elektrodestrukcija, Kriohirurgija, Zdravstvena nega

ABSTRACT

This article includes defining the nipple, analyze the causes and localization, treatment options and treatment, with emphasis on the advantages of electro destructed treated tissue. In the article emphasize was given to the analysis methods of electro destructed tissue specificity and nurses works in the above treatment, both in the preparation, implementation and processing of treated area after the perpetration of treatment. Featured article shows results of treatment of warts by applying the treatment that the experimental group of 15 treated patients. In particular, it was pointed out a significant place of well educated nurses. The article also points to the positive effects of the method applied dermato-surgical methods.

Key words: Dermatosurgery, Electrodestruction, Cryosurge, Health Care

UVOD

Bradavice su benigne, neravne izrasline na koži izazivane humanim papiloma virusima. Virus se prenosi direktnim ili indirektnim kontaktom s obolelom osobom, a od inkubacije do pojave bradavica nekad prođe i nekoliko meseci. Pojavljuju se svuda po telu, a najčešće na prstima šaka, uglavnom uz nokat, na nadlanicama i stopalima. Kod dece se mahom javljaju na licu, kod muškaraca ispod brade, a kod žena na nogama. Bradavice se javljaju i usled loše otpornosti organizma, tako da su oboljevanju sklonije osobe s oslabljenim imunološkim sistemom. Ukoliko se ne diraju i ne menjaju, ove izrasline nisu opasne. Međutim, budući da virus može da se raširi po celom telu, rukama, odočom pa i nakitom, preporučuje se njihovo uklanjanje.

Zavisno od mesta na telu na kome izlaze i populacije koju pogađaju, bradavice se dele u četiri velike grupe:

Veruke vulgaris – najčešće izbijaju na rukama, laktovima, koljenima i tabanima. Kada se nađu ispod noktiju, veoma su bolne. Imaju grubu površinu, raznih su boja – žute, svetlosive, smeđe ili sivocrne – veličine od nekoliko milimetara do jednog centimetra.

Mladalačke bradavice – javljaju se kod dece i mladih, ravne su i glatke, žutosmeđe, nešto izdignutije iznad površine kože. Vrlo često se nalaze na licu, a najčešće ih ima mnogo jer se lako i brzo prenose i rasejavaju.

Fibrome – končaste bradavice, uske i dugačke, najčešće izlaze na vratu, licu i očnim kopcima.

Kondilome – nastaju kod odraslih osoba delovanjem virusa na analnoj ili genitalnoj sluznici.

LEČENJE

Metode lečenja bradavica dele se u četiri grupe: Kriohirurgija, elektrohirurgija, kiretaža i uklanjanje laserom.

KRIOHIRURGIJA

Kriohirurgija je kontrolisana primena niske temperature u cilju izazivanja nekroze tretiranog tkiva. Smrzavanje izaziva obrazovanje kristala leda izvan ćelija, kao i stazu toka krvi s pojedinačnom anoksijom i nekrozom. Najčešće se u praksi koristi tečni azot čija je tačka ključanja $-195,80^{\circ}\text{C}$. Promene se tretiraju posebnom bocom sa sprejnim sistemom (sondama – slike 3,4,5 i 6). Medicinska sestra je u obavezi da pripremi bocu sa tečnim azotom i nastavcima, kao i potreban materijal.

Kriodestrukcijom mogu se tretirati sledeće lezije:

- Benigne lezije (Angiomi, Condylomata acuminata, Molluscum contagiosum, Nevus, Granuloma pyogenicum, Keratosis seborrhoica, Telangiectasiae, Verruca vulgaris, Verruca plana);
- Premaligne lezije (Keratosis actinica);
- Maligne lezije (Carcinoma Basocellulare).

ELEKTROHIRURGIJA

Elektrohirurgija podrazumeva primenu visokofrekventne neizmene struje koja obrazuje električno polje oko vrha elektrode. Zbog visokog otpora tkiva, električno polje izaziva mehaničku i termičku destrukciju ćelija (1). Visokofrekventna elektrohirurgija (radiotalasi) upotrebljava naizmennyu struju frekvencije od 4 MHz tako da je lateralno termičko oštećenje minimalno. Za manje promene anestezija nije potrebna, a intervencija se sprovodi u sali za dermatohirurgiju. Kod većih lezija, posebno nekih tumora, potrebno je iskiretirati uzorak i poslati na patohistološki pregled, a dno i okolinu promene ukloniti elektrohirurški. Posle intervencije, na defekt se aplikuje antibiotska mast, a

potpuna epitelizacija nastaje nakon jedne do šest nedelja u zavisnosti od dubine defekta. Nakon intervencije medicinska sestra zbrinjava pacijenta i daje upustva o daljem tretmanu u kućnim uslovima (slika 7).

KIRETAŽA

Kiretažu uz lokalnu infiltrativnu anesteziju koristimo u uklanjanju benignih lezija (seboroična keratoza) i uz elektrodestrukciju (verruce). Oštrom kiretom „oljušti“ se promena, a elektrokauterizacijom se učini hemostaza (3). Za dve do tri nedelje defekt zarasta per secundam sa dobrim kozmetičkim ishodom u većini slučajeva (slika 8). I kod ove metode medicinska sestra zbrinjava pacijenta i daje upustva o daljem tretmanu u kućnim uslovima.

LASERSKO UKLANJANJE BRADAVICA

Lasersko uklanjanje bradavica radi se posebnim tipom lasera i kod nas se još uvek nedovoljno primenjuje. Iskustva pacijenata ukazuju da se posle klasičnih metoda uklanjanja bradavice često ponovo javljaju na istom mestu.

SESTRINSKE INTERVENCIJE

Da bi pristupili izvođenju planirane metode lečenja medicinska sestra, kao ravnopravni član tima, treba da sprovede određene sestrinske procedure. Veoma je značajno istaći standarde kojima medicinska sestra ostvaruje kvalitet rada u toku izvođenja procedure kroz predproceduralne, proceduralne i postproceduralne intervencije u okviru primenjene metode lečenja

Preproceduralne sestrinske intervencije obuhvataju:

- Piprema pacijenta za intervenciju (psihička i fizička);
- Priprema prostorije u kojoj se sprovodi intervencija;
- Priprema instrumentarijuma i potrebnog materijala;
- Primena mera lične zaštite (Slika 1).

Proceduralne sestrinske intervencije obuhvataju:

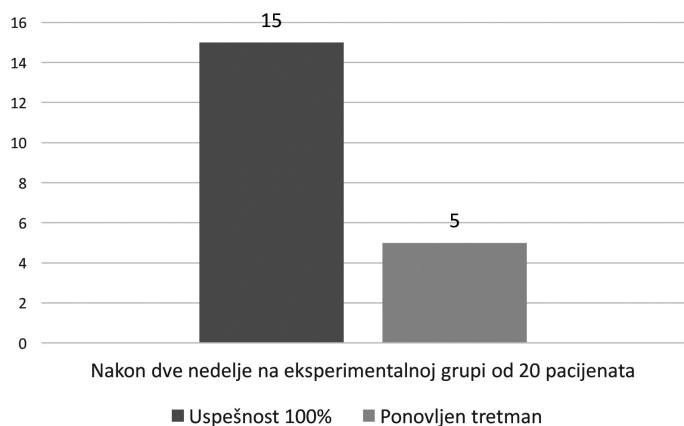
- Postavljanje pacijenta u odgovarajući položaj;
- Obrada operativnog polja uz poštovanje asepse i antiseptice;
- Aplikacija infiltrativne anestezije i asistencija pri izvođenju primenjene metode.

U okviru postproceduralnih intervencija medicinska sestra realizuje sledeće aktivnosti:

- Zbrinjava pacijenta nakon procedure (terapijski tretman kože, lokalna aplikacija leka, postavljanje zavojnog materijala – Slika 2);
- Obezbeđuje korektivni položaj pacijenta u postelji;
- Obezbeđuje analgetike;
- Vršiti edukacija pacijenta o daljem tretmanu u kućnim uslovima;
- Rasprema upotrebljen materijal i sprovodi ostale mere zaštite radi sprečavanja intrahospitalne infekcije;
- Upotrebljen materijal odlaže po standardima za odlaganje biološki kontaminiranog materijala;
- Dezinfikuje i sterilizuje instrumente;
- Obaveštava rukovodeću sestru da je procedura obavljena;
- Evidentira da je procedura obavljena u listu zdravstvene nege.

REZULTATI PRAĆENJA ISHODA LEČENJA

U radu se iznose rezultati lečenja bradavica primenom navedenih tretmana na grupi od 15 pacijenata, nakon dve nedelje tretmana. Kod 10 pacijenata tretmani su bili uspešni na nivou 100%, a kod 5 pacijenata došlo je do pojave pojedinačnih promena nakon čega su tretmani ponovljeni. Posle ponovljenih tretmana uspešnost je bila na nivou 100%. Nije bilo potrebe za trećim tretmanom.

Grafikon 1.

ZAKLJUČAK

Primenjene metode tretmana bradavica su veoma uspešne, bezbedne i lako primenjive u hospitalnim i ambulantnim uslovima. Uspešnost metoda u najvećoj meri zavisi od timskog rada u

LITERATURA:

- 1) |Đorđije Karadaglić., Miloš Pavlović.,: *Dermatologija i venerologija*, Beograd 2002. godine.
- 2) Bosiljka M., Ljiljana Lalević Vasić, Miloš Medenica, M.Nikolić.: *Dermatoveneroogija*, Beograd 2008. godine,
- 3) Petković, S., Bukorov: *Hirurgija*, 1987. godine.
- 4) Mirjana Skendić.: *Dermatologija*, Beograd 1989. godine
- 5) A.Baljezović, *Hirurgija - praktična nastava*, Beograd 1991.godine.

pripremi, realizaciji i pravilnoj obradi tretiranih lokalizacija nakon tretmana i edukacije pacijenata i porodice. Takođe, treba napomenuti da standardizacija sestrinskih procedura ima veliki značaj u oblasti pravilne sestrinske intervencije i nege. Medicinske sestre moraju biti edukovane za sve terapijske procedure da bi efekat primenjene terapije bio uspešan. One imaju stalni zadatak edukacije bolesnika i porodice o pravilnoj primeni dermatološke terapije, jer nepravilna i nekontrolisana primena povlači određene komplikacije. Pravilna primena ordinirajuće terapije u mnogome zavisi od sestrinskog rada, jer je ona u direktnom kontaktu s bolesnikom.

Od kvaliteta sprovedene dermatološke terapije zavisi i ishod i tok bolesti.

VAŽNA NAPOMENA:

- Bradavice se prenose direktnim kontaktom;
- U zavisnosti od lokalizacije imaju različit oblik;
- Mali broj papiloma virusa ima onkogeni potencijal (pacijenti sa transplatanim organima);
- Obavezna je primena zaštitne opreme u toku dermatološkog tretmana.